

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA
MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

**I.S. TUXLIYEV, R.HAYITBOYEV, B.SH. SAFAROV,
G.R.TURSUNOVA**

TURIZM ASOSLARI

*O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi
tomonidan «Turizm» ta‘lim yo‘nalishlari talabalari uchun darslik
sifatida tavsiya etilgan*

TOSHKENT – 2014

UDK: 338.482.22 (075)

KBK 65.433+75.81

T-53

**T-53 I.S. Tuxliyev, R.Hayitboyev, B.Sh. Safarov,
G.R.Tursunova. Turizm asoslari. –T.: «Fan va
texnologiya», 2014, 328 bet.**

ISBN 978–9943–975–50–7

Darslikda O‘zbekistonda turizm sohasining rivojlanishi, uning mazmun va mohiyati, turizm sohasining resurslari, turizm industriyasi, turizmning menejmenti, turizmning marketingi, turizmda amalga oshirilayotgan islohotlar va davlat siyosati kabi muhim masalalarning uslubiy asoslari yoritib berilgan. Shuningdek, darslikda turizmning turlari, sayyohlik yo‘nalishlari yaratish, turizm sohasidagi xizmatlar, ekoturizm, qishloq turizmi va gastronomiya turizmlarini tashkil qilishning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari keltirilgan. Darslikda har bir mavzuni talaba tomonidan yaxshi o‘zlashtirish bo‘yicha tayanch so‘z va iboralar, mustaqil ishlash uchun savollar, amaliy mashg‘ulotlarga tayyorgarlik ko‘rish uchun topshiriqlar va test savollari berilgan.

Darslik oliy o‘quv yurtlarining turizm (faoliyat yo‘nalishlari bo‘yicha), mehmonxona xo‘jaligini tashkil etish va boshqarish, marketing va menejment (turizm) bakalavriat ta‘lim yo‘nalishlarida tahsil olayotgan talabalarga, magistr'larga mo‘ljallangan. Undan turizm kasb-hunar kollejlarning o‘qituvchilari va turizm sohasida faoliyat ko‘rsatayotgan mutaxassislar ham foydalanishlari mumkin.

UDK: 338.482.22 (075)

KBK 65.433+75.81

Mas’ul muharrir:

Z.D.Adilova – Toshkent Davlat iqtisodiyot universiteti, iqtisod fanlari doktori

Taqrizchilar:

M.Q. Pardayev – i.f.d. professor;

M.X.Boboyorov – f.f.n.

ISBN 978–9943–975–50–7

© «Fan va texnologiya» nashriyoti, 2014.

«Turizm sodda qilib aytganda, dunyoni tushunish, dunyoni anglash, shu bilan birga dunyo sahniga chiqish demakdir. Biz ana shu muhim sohani rivojlantirishimiz, uning keng imkoniyatlaridan foydalanishimiz kerak...»¹.

I.A.Karimov

KIRISH

O‘zbekistonda mustaqillikning dastlabki kunlaridanoq xizmatlar ko‘rsatish sohasidagi turizm xizmatlari zamonaviy xizmat turlari sifatida talqin qilinib, unga e’tibor davlat siyosati darajasiga ko‘tarilgan. Soha rivoji uchun zaruriy tashkiliy-huquqiy mexanizmlar vujudga keltirilib, hukumat tomonidan tegishli me’yyoriy hujjatlar qabul qilindi. Bu yo‘nalishdagi ishlar hozir ham davom etayotgani fikrimizning isbotidir. Shu tufayli «Jahon sayohat va turizm kengashi» (WTTC) ning ko‘rsatkichi bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi 2013-yilda turizm sohasida eng tez rivojlanayotgan beshta mamlakatlar qatoriga qo‘shildi².

Bugungi kunda turizm sohasi mamlakatlar va mintaqalar iqtisodiyotini rivojlantirish uchun muhim ahamiyat kasb etishini va u XXI asr jahon xo‘jaligining ustuvor tarmoqlaridan biri ekanligini alohida ta’kidlash lozim.

O‘zbekiston zamonaviy turizm industriyasini rivojlantirish uchun barcha zarur manbalarga ega. Buyuk Ipak yo‘li ustida joylashgan Vatanimiz qulay tabiiy-iqlim sharoitlariga, boy tarixiy, madaniy merosga va ayni paytda ham ichki, ham xalqaro turizmni rivojlantirish uchun yuqori salohiyatga ega.

Mamlakatni modernizatsiyalash bosqichida turizm va mehmondo‘stlik industriyasi sohasidagi yechimini kutib turgan masalalar qatorida, turizm industriyasi mehnat bozorida ishlovchi xodimlarga qo‘yiladigan malakaviy talablarga javob bera oladigan kadrlarni tayyorlash dolzarb masala bo‘lib turibdi. Shularni hisobga olib, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan «Samarqand iqtisodiyot va servis institutini tashkil etish to‘g‘risida» gi qaroriga

---

¹ Каримов И.А. «Бунёдкорлик йўлидан».Т.: Ўзбекистон, 1996 й.-285 б.

² <http://www.economics.uzreport.uz>.

asosan Samarqand iqtisodiyot va servis institutida turizmning ustuvor yoʻnalishlari boʻyicha yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash belgilandi. Hozirgi paytda ushbu oʻquv dargohida «Turizm (faoliyat yoʻnalishlari boʻyicha)», «Mehmonxona xoʻjaligini tashkil etish va boshqarish», «Turizm (faoliyat turlari boʻyicha)», «Turizm va mehmonxona xoʻjaligi servisi», «Marketing (turizm)», «Menejment (turizm)», «Turizm marketingi», «Turizm menejmenti», «Turizm operatorlik xizmatini tashkillashtirish», «Servis (turizm va mehmonxona xoʻjaligi)» taʼlim yoʻnalishlari boʻyicha kadrlar tayyorlanmoqda. Bu borada turizm sohasidagi oliy oʻquv yurtlari, Davlat taʼlim standartlari va oʻquv dasturidagi ixtisoslik fanlar blokida turgan «Turizm asoslari» fani ham muhim ahamiyatga ega.

Ushbu darslik turizm yoʻnalishida oʻqiyotgan talabalar uchun jiddiy chegaralanishlar, fan haqida aniq tushunchaga ega boʻlishni va uning mohiyatini tushuna olish darajasida qoʻl keladi. Shuning uchun ham ushbu darslik birinchi navbatda, fanni anglab olish mezonini talab qilsa, ikkinchi navbatda esa talabalarning oʻzlarining yoʻnalishidagi qiziqishlari, fanga yanada masʼuliyat bilan yondashishni oʻz oldiga maqsad qilib qoʻyadi.

Shuni ham taʼkidlab oʻtish joizki, fan boʻyicha hozirda lotin alifbosida darslik va oʻquv qoʻllanmalarining yetishmasligini hisobga olgan holda va turizm taʼlimi yoʻnalishlari boʻyicha Samarqand iqtisodiyot va servis instituti respublikada tayanch oliy dargoh boʻlganligi tufayli, mualliflar tomonidan tayyorlangan ushbu darslik turizm asoslarini oʻqitishda boshqa oliy oʻquv yurtlari va turizm kollejlari talabalariga yaqindan yordam beradi degan fikrdamiz.

1 - mavzu. «TURIZM ASOSLARI» FANINING MAQSADI VA VAZIFALARI

Reja:

- 1.1. «Turizm asoslari» fanining maqsadi va vazifalari.
- 1.2. O‘zbekistonda turizm sohasining rivojlanish bosqichlari.

1.1. «Turizm asoslari» fanining maqsadi va vazifalari

O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, bozor iqtisodiyotiga asoslangan jamiyat qurishni o‘zining asosiy maqsadi qilib belgilab oldi. Bu ishda turizm sohasi ham yetakchi tarmoqlardan biri hisoblanadi. Turizm nafaqat o‘tmishni o‘rganish, o‘zga xalqlar va elatlar bilan tanishish, ularning madaniy yodgorliklaridan bahramand bo‘lish, shuningdek, u katta biznes hamdir. Mazkur faoliyatni yo‘lga qo‘yish esa mutaxassislariga bog‘liq bo‘lib, buning uchun malakali kadrlarni tayyorlash hozirgi kunning muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ushbu vazifani amalga oshirishda Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, Toshkent Davlat iqtisodiyot universiteti, Singapur menejmentni rivojlantirish universiteti, Buxoro, Urgench va Nukus Davlat universitetlari va respublikamizdagi turizm sohasidagi kasb-hunar kollejlari o‘z hissalarini qo‘shib kelmoqdalar.

Bu o‘quv maskanlarida qator fanlar, jumladan, mutaxassislik fanlari o‘qitilib, ularda kasb ilmiga taalluqli muammolar o‘z yechimini topmoqda. Shunday fanlar qatorida «Turizm asoslari» fani ham o‘z o‘rniga ega bo‘lib, u yangi o‘quv fanlaridan biri hisoblanadi. Bu fan Toshkent Davlat iqtisodiyot universitetining «Xalqaro turizm» fakulteti talabalariga 2002–2003-o‘quv yilidan boshlab o‘qitilib kelinmoqda.

Tajribalar shuni ko‘rsatadiki, turizm tarixi, uning asosiy yo‘nalishlari, turlari, turistik xizmatlar, umuman turizm ilmi bilan bog‘liq barcha masalalar haqida bilim berish, turizmga oid tushuncha va atamalarning har birini tasniflash muhim ahamiyatga ega bo‘lib, bu alohida predmet darajasidagi masala hisoblanadi. Shularni e‘tiborga olgan holda, turizmga oid barcha mutaxassislik fanlarining alifbosi sifatidagi «Turizm asoslari» fani aynan shunday vazifani bajaradi, uni mukammal o‘rganmasdan, mutaxassislikka oid boshqa fanlarni o‘zlashtirib olish qiyin kechadi.

«Turizm asoslari» fanining maqsadlari quyidagilardan iborat:

- turizmning mohiyatini ochib berish;
- turizmning taraqqiyot yoʻli, tajribasi, hozirgi kundagi muammolarini aniqlab olish;
- turizmning iqtisodiy, siyosiy, maʼnaviy va ijtimoiy ahamiyatini yoritib berish;
- Oʻzbekiston va jahon turizm biznesining ildizlarini oʻrganish.

«Turizm asoslari» fanining vazifalari quyidagilardan iborat:

- sayohatchi va turist haqidagi tushunchalarning mohiyatini tushuntirish;
- turizm sohasining tasniflanishi va turlari haqida maʼlumotlarni yoritib berish;
- turizm sohasining resurslari haqida tushuncha berish;
- turizm sohasidagi xizmatlar va mahsulotlarning farqini aniqlash;
- turizm industriyasi va infratuzilmasining ahamiyatini yoritish;
- ekologik, gastronomiya va qishloq turizmlarini rivojlantirishning zamonaviy yoʻnalishlarini oʻrganish;
- turizm xizmatlarida menejment va marketing tadqiqotlarini amalga oshirish jarayonlari;
- Oʻzbekiston Respublikasining turizm sohasidagi davlat siyosati haqida maʼlumot berish;
- turizm xizmatlarini litsenziyalashtirish, sertifikatlashtirish va standartlashtirish tartibini tushuntirish.

Mazkur fanni oʻrganish «Turizmni rejalashtirish», «Xalqaro turizm», «Turizm yoʻnalishlarni ishlab chiqish texnologiyasi», «Oʻzbekistonning turistik resurslari», «Turizmدا ekskursiya xizmatlari», «Turizm operatorlik xizmatini tashkillashtirishning asoslari», «Turizm geografiyasi» kabi fanlar bilan uzviy aloqada olib boriladi.

Fanni oʻzlashtirish jarayonida – oʻqitishda Samarqand, Buxoro, Xiva shaharlariga turistik ekskursiya, ekspeditsiya va maxsus turlar tashkil etish, har yili oʻtkaziladigan anʼnaviy Xalqaro Toshkent turizm yarmarkasida ishtirok etish, mehmonxonalar va turistik firmalar faoliyati bilan yaqindan tanishish, ekologik, tarixiy-madaniy yodgorliklarni namoyish etuvchi multimediya slaydlardan foydalanish, tur marshrutlar xaritalarini ishlab chiqish lozim boʻladi.

«Turizm asoslari» fani «Turizm (faoliyat yoʻnalishlari boʻyicha)», «Mehmonxona xoʻjaligini tashkil etish va boshqarish», «Marketing (turizm)», «Menejment (turizm)» taʼlim yoʻnalishlarining

II-bosqich bakalavrlari uchun mo'ljallangan. O'quv mashg'ulotlari 1-semestrda, 56 soat ma'ruza va 58 soat amaliy mashg'ulot hajmida olib boriladi. Unda xorijiy davlatlar va respublikamizda nashr etilgan turizm sohasiga oid ilmiy, o'quv, uslubiy qo'llanmalardan hamda jurnal va gazetalardagi maqolalardan, internet saytlaridan, turistik firmalarning namunaviy yo'nalishlari, bukletlar va yo'l ko'rsatkichlardan foydalanish tavsiya etiladi.

1.2. O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanish bosqichlari

O'zbekistonda iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari qatorida turizm sohasining Markazlashgan Ma'muriy Boshqaruv tizimi 1971–1991-yillar davriga to'g'ri keldi. Bu davrda salbiy oqibatlar ham ko'zga tashlana boshladi. Qurilmay qolgan turistik-rekratsion maqsadidagi obyektlar sonining ko'payishi, mavjudlarida esa mijozlarga ko'rsatilgan xizmatlarning sifati bo'yicha ko'plab e'tirozlar paydo bo'la boshladi. Ijtimoiy tadqiqotlarga ko'ra mehmonxonalar, turbazalar, dam olish uylari hamda pansionatlar tomonidan taklif qilinadigan 50 foizgacha bo'lgan barcha xizmatlar fuqarolarning noroziligini keltirib chiqargan. Joylashtirish va ovqatlantirish xizmatlari bilan birga hordiq chiqarish va tibbiy xizmat ko'rsatish talab darajasida bo'lmagan. Turistik xizmat turlari va hajmi sezilarsiz va sifatsiz bo'lgan.

O'zbekistonning turizm sohasidagi rivojlanishni shartli ravishda to'rtta bosqichga ajratsak bo'ladi.

Birinchi bosqich. Mustaqillikka erishgach, **1991-yildan** keyin O'zbekistonning turistik xizmatlar bozori shakllana boshladi. Aynan shu davrda respublika o'zining iqtisodiy mustaqilligini va mustaqil ravishda tashqi dunyo bozorlariga chiqishini e'lon qildi. Shu davrda qabul qilingan tashqi iqtisodiy faoliyat to'g'risidagi qonun turistik xizmatlarni sotuvchi korxonalariga yangi asos yaratdi. Natijada, tarmoqda yangi boshqaruv tizimini shakllantirish, turistik biznesni yuritishga yordamlashadigan qo'shimcha biznes turlarini yaratish, sohaga xizmat qiladigan bank, audit, maslahat xizmatlarini tashkil etish, viloyatlarda turizm tarmog'ining mintaqaviy bo'linmalarini tuzish, xalqaro miqyosda turizm mahsulotini reklama qilish, xususiy lashtirilgan turistik korxonalarni litsenziyalashtirish kabi masalalarga alohida e'tibor berildi. Mustaqillikdan keyin, turizm sohasida bir vaqtning o'zida uchta muhim jarayon amalga oshirildi:

- birinchi jarayon: eski tizimdagi korxonalar va tashkilotlarning tanazzulga uchrashi (ekskursiya byurosi, sayohat byurosi), o'zlarining tuzilishi va faoliyat turiga ko'ra yangi xizmat ko'rsatish talablariga javob bermay qoldi;

- ikkinchi jarayon: turoperator va turagent sifatida nomlangan yangi tashkilotlar tuzildi;

- uchinchi jarayon: eski turistik korxonalarini qayta qurish yo'li bilan O'zbekiston va xorijiy iste'molchilar talab qiluvchi turistik mahsulotni ishlab chiqish yo'lga qo'yildi.

1992-yilda Respublikada «O'zbekturizm» Milliy Kompaniyasi tashkil etildi va turizm sohasida bu kompaniya barcha tashkiliy, boshqaruv hamda muvofiqlashtirish funksiyalarini amalga oshira boshladi. 1993-yilda «O'zbekturizm» Milliy Kompaniyasi Butunjahon turizm tashkilotiga (BTT) haqiqiy a'zo bo'lib kirdi. Bu jarayon o'z navbatida xalqaro turizmni rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qildi. 1994-yilda BMT ning YUNESKO tashkiloti hamda O'zbekiston hukumati tashabbusi bilan Samarqand shahrida Buyuk Ipak yo'lidagi shaharlarda xalqaro turizmni rivojlantirish bo'yicha Samarqand Deklaratsiyasi qabul qilindi.

Bu bosqich mobaynida, ya'ni 1994-yilda ishlab chiqilgan «Turistik korxonalarini xususiylashtirish va davlat tasarrufidan chiqarish dasturi» chuqur tizimli - institutsional o'zgarishlarni amalga oshirishda juda katta ahamiyat kasb etdi. 1994–1995-yillar mobaynida «O'zbekturizm» Milliy Kompaniyasining 87,8 foiz turistik obyektlari xususiylashtirildi va davlat tasarrufidan chiqarilgan edi.

Amalga oshirilgan o'zgarishlar turistlarni qabul qilish shaklini jadallik bilan rivojlantirdi. 1995-yilda qabul qilingan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Buyuk ipak yo'lini qayta tiklashda O'zbekiston Respublikasining ishtirokini avj oldirish va respublikada xalqaro turizmni rivojlantirish borasidagi chora-tadbirlar» to'g'risidagi Farmoni³ Buyuk Ipak yo'lida turistik mahsulotni tiklash borasida strategik ahamiyatga ega bo'ldi.

Bu o'z navbatida O'zbekiston turizm sohasidagi islohotlarning **ikkinchi bosqichini** boshlab berdi. Natijada Buyuk Ipak yo'lidagi shaharlar va turistik manzillar ro'yhatga olindi, Imom al-Buxoriy, Bahouddin Naqshband, Abduholiq G'ijduvoni, Ahmad al-Farg'oni,

---

³ <http://www.lex.uz>

Imom al-Motrudiy, Mahmudi A'zam, Hakim at-Termiziy, Hazrati Imom, Shayx Shamsiddin Kulol, Burxoniddin Marg'iloniy, Buxorodagi Chor Bakrlar kabi allomalarimizning maqbaralari ta'mirlandi va ziyoratgoh majmualarga aylantirildi. 1998-yildan boshlab, Toshkent shahrida muntazam ravishda Xalqaro turistik ko'rgazma tashkil etila boshlandi, mehmonxonalaridagi xalqaro talablarga javob beruvchi o'rinlar soni 4,8 barobarga ko'paytirildi.

Bu bosqichda O'zbekistonning turizm sohasida quyidagi masalalari amalga oshirildi:

- davlat tasarrufidan chiqarish va xususiylashtirish jarayoni;
- yangi xorijiy investorlarni jalb qilish;
- tashqi bozorlarga chiqishning yangi yo'llarini izlash;
- xalqaro ko'rgazmalarga chiqish (Berlin, London, Madrid, Moskva);
- turistik korxonalar va sayohatchilarning manfaatlarini himoyalovchi nodavlat tashkilotlarning vujudga kelishi;
- turistik yo'nalishlarning rang-barangligini ta'minlash, mahsulotning ekologik talablarini kuchaytirish, yangi hududlarni turistik diqqatga sazovor joylar sifatida ochish;
- O'zbekiston mehmonxonalarida xorijiy menejmentni qo'llash;
- kichik mehmonxonalar tarmog'ini kengaytirish;
- turizm sohasida mutaxassislarni tayyorlash (o'rta maxsus hamda oliy ta'lim bosqichida);
- xorijiy tajribalarni o'rganish;
- ilmiy loyihalar tayyorlash;
- BTT tadqiqot guruhining O'zbekistonga kelishi va «Turizm to'g'risida»gi Qonunni tayyorlash borasidagi ishlar;
- turfirmalarning nodavlat va korporativ tashkilotlar «Ustoz», «Meros», «Ekosan» va h.k. bilan aloqalari yo'lga qo'yildi.

Turizm sohasidagi islohotlarning **uchinchi bosqichida**, 1999-yil 15-aprelda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «2005-yilgacha bo'lgan davrda O'zbekistonda turizmni rivojlantirish davlat dasturi to'g'risida»gi Farmoni e'lon qilindi, shu yilning 20-avgustida esa O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan «Turizm to'g'risida» gi Qonun qabul qilindi. Buning asosida turizm sohasidagi bozor munosabatlari uzil-kesil yo'lga qo'yildi hamda xalqaro bozorda raqobatbardosh turistik mahsulot yaratila boshlandi, turizm tizimini boshqarishning markazlashtirilishiga chek qo'yildi. Ko'pchilik turistik

obyektlar o'zlarini mustaqil ravishda boshqara boshladi, xizmatlar bozorida raqobatlasha olmaydigan korxonalar yopilib, ular o'rniga samarali ishlovchi yangi korxonalar tashkil etildi.

2000-yildan boshlab, respublikamiz turizm sohasi yuqori sur'atlar bilan rivojlana boshladi. Turizm sohasidan olinayotgan daromadlar yiliga 20 va undan ortiq foizlarda o'sa boshladi. 2001-yilning oxirida Afg'onistondagi tolibonlarga qarshi harakatlarning boshlanishi o'lkamizga kelayotgan turistlar oqimini ikki yil davomida ancha kamaytirib yuborganidan so'ng, 2003-yilning ikkinchi yarmiga kelib, o'lkamiz turizmi yana o'zini o'nglab oldi. Sharqiy Osiyoda o'tgan yillarda tarqalgan odatdan tashqari pnevmaniya (sars) va parranda grippi kabi kasalliklar O'zbekiston turizmiga 2001-yil 11-sentabr voqealaridek kuchli ta'sir ko'rsata olmadi.

Turizm sohasidagi islohotlarning **to'rtinchi bosqichi 2000-yildan boshlangan bo'lib, hozirgi kungacha** davom etmoqda. Bu davrda xususiy turistik tashkilotlar assotsiatsiyasiga va tashkil etiladigan boshqa turistik assotsiatsiyalarga asos qo'yildi (Gid-tarjimonlar assotsiatsiyasi, Mehmonxona egalari assotsiatsiyasi, Transportchilar assotsiatsiyasi) va «O'zbekturizm» Milliy Kompaniyasining bir qator vakolatlarini o'tkazish ustida izlanishlar olib borildi. Bu o'lkamiz turizm xizmatlar bozorida faoliyat yurituvchi korxonalarining yanada tezroq sur'atlarda rivojlantirishga yordam berdi.

O'zbekiston Respublikasining bu davrdagi amalga oshirilgan ulkan ishlarini hisobga olib, Islom konferensiyasi tashkiloti (OIK) tarkibidagi muassasalardan biri – Ta'lim, Fan va madaniyat masalalari bo'yicha Xalqaro islom tashkiloti (ISESCO) Toshkentni 2007-yilda Xalqaro islom madaniyati markazi deb e'lon qildi. O'zbekistonning islom madaniyati va ilmi oldidagi, islom merosi va yodgorliklarini asrash va yanada boyitish borasidagi mislsiz xizmatlari uchun Toshkent shunday yuksak va faxrli unvonga sazavor bo'ldi.

Shuni ham ta'kidlab o'tish kerakki, 1993-yilda mamlakatimizda bor yo'g'i 4 ta xususiy turistik firma bo'lgan bo'lsa, hozirgi kunda turizm xizmatlarining nodavlat sektorida 800 ta turistik firma va mehmonxona, shu jumladan umumiy sig'imi 30 ming joydan iborat 500 ta mehmonxona va 300 ga yaqin turoperator va turagentlar faoliyat olib bormoqdalar.⁴

---

⁴ Turizm istiqbollari. // O'zbekiston iqtisodiy ahborotnomasi. № 1. 2014. 11.b.

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi <https://kitobxon.com/uz/asar/903> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси <https://kitobxon.com/uz/asar/903> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию можно найти на сайте <https://kitobxon.com/ru/asar/903>